

REVIEW OF RESEARCH

ISSN: 2249-894X

IMPACT FACTOR : 5.7631 (UIF)

VOLUME - 10 | ISSUE - 11 | AUGUST - 2021

ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಿ ಸಹೋದರರ ಪಾತ್ರ

ಶ್ರೀಮತಿ ಶುಭಾ

(ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ), ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ

ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕೊಪ್ಪಳ

ಒಂದು ಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಘಟನೆಗಳೇ ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಅದರಂತೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದ ಎಲ್ಲವೂ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಅಂಶಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಸುರಪುರ ಪ್ರದೇಶವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ದೊರೆತಿರುವ ಅವಶೇಷಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವದ ಜನವಸತಿ ಇತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಸುರಪುರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಭಾಗದ ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಲುಕ್ಯರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಕಳಚೂರಿಗಳು, ದೇವಗಿರಿಯ ಸೇವುಣರು, ಬ್ರಿಟಿಷರು, ಸುರಪುರದ ಅರಸರು ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಂ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸುರಪುರವನ್ನಾಳಿದ ರಾಜಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರಾಜಮನೆತನಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮದೆಯಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸುರಪುರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಇಂದಿನ ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಸುರಪುರ. ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವ ಸುರಪುರವು ನಿಸರ್ಗದ ದುರ್ಗದಂತಿದೆ. ಪಿಡ್ಡನಾಯಕನು ಈ ಸ್ಥಳದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದು ಆತನ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ 1636-1858ರವರೆಗೆ ಗೋಸಲವಂಶದ ನಾಯಕರು ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನವು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿನ ಬೇಡ ನಾಯಕರು ಪಾಳೇಗಾರರಾಗಿದ್ದರು. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನಾನಂತರ ಸುರಪುರ ಪ್ರದೇಶ ಬಿಜಾಪುರ ಸುಲ್ತಾನರ ಅಧೀನಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಯ ಮದದಾನೆಯ ಮದವನ್ನಿಳಿಸಿದ ಸುರಪುರದ ಗಡ್ಡಿ ಪಿಡ್ಡ ನಾಯಕನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಆತನಿಗೆ ಕೆಲವು ಊರುಗಳನ್ನು ಉಂಬಳಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಸುರಪುರದ ನಾಯಕರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅರಸರೆಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ 1636-1857ರವರೆಗೆ 11 ಜನರು ಅರಸರು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಧರ್ಮ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪ, ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣರಾದವರು ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅರಸರು ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳು.

ಅರಸರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರಸರು ಕೈಗೊಂಡ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣಾನೀತಿಯೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಕಲಹಗಳನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ, ನೆಮ್ಮದಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಿ ಮನೆತನದ ಸಹೋದರರಾದ ಕಡ್ಲಪ್ಪ ಮತ್ತು ವೀರಪ್ಪನವರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ದೊರೆಗಳಾದ 3ನೇ ಪಾಮನಾಯಕ ಮತ್ತು 2ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಇವರು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರು, ರಾಜಕೀಯ ಚತುರರು ಮತ್ತು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರು ಆಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಅತ್ಯಂತ ಉಚ್ಚಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಇವರು ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರಜಾಹಿತ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅರಸರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೂ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದವು. ಅವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಅನೇಕ ಬಾವಿಗಳು, ಮಠಗಳು, ಕೇಂದ್ರಗಳು ನ್ಯಾಯದ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸುರಪುರದಾದ್ಯಂತ ನೋಡಲು ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ನಿಷ್ಠಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲ-ನಿಷ್ಠಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೂಲ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ನಿಷ್ಠಿ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರು ಮತ್ತು ವೀರಪ್ಪನವರ ಮೂಲ ಸ್ಥಳ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಂಚೋಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ಸುಲೇಪೇಟೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ಮನೆತನದ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಸಂಗಪ್ಪ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ಆತನ ಪತ್ನಿ ನೀಲಮ್ಮ. ಸಂಗಪ್ಪ ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವರ್ತಕರಾಗಿದ್ದರು. ದೂರದ ಊರುಗಳಿಂದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ 3 ಜನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರೆಂದರೆ ಕಡ್ಲಪ್ಪ, ವೀರಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮಲಕಪ್ಪ, ತಂದೆಯಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಗುಣಶೀಲರಾಗಿ ಬೆಳೆದರು. ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಲಪ್ಪ ಮತ್ತು ವೀರಪ್ಪನವರ ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಷ್ಠಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದು ಸಚಿವರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇವರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವೆನೆಂದರೆ ಕಡ್ಲಪ್ಪ ಮತ್ತು ವೀರಪ್ಪ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು: ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

1. ನಿಷ್ಠಿ ಸಹೋದರರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.
2. ನಿಷ್ಠಿ ಸಹೋದರರು ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
3. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ನಿಷ್ಠಿ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರು: ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಾಗಿ ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದರಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹಾಪುರುಷರಾಗಿದ್ದರು. ಸುರಪುರದ ದೊರೆಗಳಾದ 3ನೇ ಪಾಮನಾಯಕನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ನಿಷ್ಠಿ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರು ರಾಜಮನೆತನದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಗರನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಬಿತ್ತರಿಸಿದರು. ಇವರು ಪ್ರಜಾಹಿತೈಷಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು 101 ಬಾವಿಗಳನ್ನು, ಅನೇಕ ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅನ್ನ ದಾಸೋಹ, ಜ್ಞಾನ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮಠ, ಬಾವಿಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ರಂಗಂಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಂಪೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಠಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಸಗರನಾಡು ಹಾಗೂ ನೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಮಠಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನ್ನ ದಾಸೋಹ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಇವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಪುರದ ಕಬಾಡಗೇರಿ ಓಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರ ಮಠ, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳದ ನಾಗನೂರ ಮಠ, ಸುರಪುರದ ಪಂಚಾಂಗ ಮಠ, ಯಾಳಗಿ ಮಠ, ಸೂಗುರೇಶ್ವರ ಮಠ, ಬಲಿಶೆಟ್ಟಿಹಾಳ ಮಠ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಠಗಳೆಲ್ಲವು ಇಂದು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಂದು ಜೀರ್ಣಾವಸ್ಥೆ ತಲುಪಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿವೆ. ಈ ಮಠಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮೂಲಕ ನಿಷ್ಠಿ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರು ಜನತೆಯ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಠಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರದೇ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದವು.

3ನೇ ಪಾಮನಾಯಕ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠಿ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರ ರಾಜಾಶ್ರಯದಿಂದ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಮಹಾಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು “ಅಷ್ಟಾವರಣ ತಿಲಕ” ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದರು. ಸ್ವತಃ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆದ 3ನೇ ಪಾಮನಾಯಕರು “ಭಾಗವ ಪುರಾಣ”ವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇವರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದರೆ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ದೀಕ್ಷಿತ, ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ನಿಷ್ಠಿ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಹಂಬಲದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯು ಸುಭೀಕ್ಷೆ, ಶಾಂತಿ ಸಮೃದ್ಧಿ, ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ 3ನೇ ಪಾಮನಾಯಕರ ಕಾಲವನ್ನು “ಸುವರ್ಣಯುಗ” ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರು ಸ್ವಾಮಿ ನಿಷ್ಠೆರಾಗಿ, ಪ್ರಜಾಹಿತ ಚಿಂತಕರಾಗಿ, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ನಾಡು ನುಡಿಗೇ ಶ್ರಮಿಸಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆಗೈದ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಪೂಜ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ದುಡಿದು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತ ಅವಧಿಯ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು-ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು. ಇಂದಿಗೂ ಸುರಪುರದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಿ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರ ಮಠದಲ್ಲಿ ಇವರ ಸಮಾಧಿಯಿದೆ. ಇವರ ಸಮಾಧಿಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು : 3ನೇ ಪಾಮನಾಯಕ ಮತ್ತು 2ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಿ ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರ ಸಹೋದರರಾದ ವೀರಪ್ಪನವರು ಚತುರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣಿಯಾಗಿ, ಚಾಣಾಕ್ಷ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಕಡ್ಲಪ್ಪನವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರೇ, ವೀರಪ್ಪನವರು ರಾಜಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. 2ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು

ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. 2ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರನ್ನು ಅಣ್ಣಾ ಎಂದೇ ಸಂಭೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಸಂಬಂಧ ಅನೋನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರ ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಸಗರನಾಡಿನ ಜನತೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡರು ಜನತೆಗಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಜನಹಿತ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದು ಅನೇಕ ಸ್ಮರಣೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದರು. ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳೆಂದರೆ.

1. **ಭೂ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿ :** ರಾಜಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಚತುರಮತಿಯಾಗಿದ್ದು ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಎಲ್ಲ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ "ಮುಲ್ಕಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ"ಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಹೊಲಗಳ ಮೇಲೆ ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯು 'ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರ ಸಂಚಿಣಿ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ.
2. **ಜಕಾತಿ ಪದ್ಧತಿ :** ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಹೊಸದಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಜಮಾಬಂದಿ ಲೆಕ್ಕದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರಲ್ಲದೆ ಜಕಾತಿ ಮಹಲು, ಸಿಂಧಿ ಮಹಲು ವೀಳ್ಯದೆಲೆ, ತಂಬಾಕು, ಎಣ್ಣೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಳ, ಹರಾಜು ಮಾಡಿ ಇಂಥವರೇ ಇಂತಿಷ್ಟ ದರದಂತೆ ಮಾರಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದರು.

ಸುರಪುರ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ತರುವ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ "ಜಕಾತಿ ಪದ್ಧತಿ" ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು ಅವುಗಳೆಂದರೆ :

- ಪಲ್ಲೇಕಾಯಿ 1 ಮಣಕ್ಕೆ - ಜಕಾತಿ 4 ಸೇರು.
- ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳು 100 ಹಣ್ಣುಗಳು - 1 ಎತ್ತಿನ ಒಚ್ಚಗೆ.
- ಜೋಳ (ಧಾನ್ಯಗಳು) 1 ಎತ್ತಿಗೆ - 6 ಸೇರು.
- ಕಿರಾಣಿ ಸಾಮಾನುಗಳು (ಸಕ್ಕರೆ, ಉತ್ತತ್ತಿ, ಅಡಕಿ) - 1 ಎತ್ತಿನ ಭಾರ - 12 ಜಕಾತಿ ಸೇರು.
- ಹುಲ್ಲಿನ ಹರಾಜಿನ ಉತ್ಪನ್ನ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ.

ಕೆರೆ-ಬಾವಿ, ಅರಮನೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ : ಮಂತ್ರಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಡೋಣ್ಣಿಗೇರಿ, ಸಿದ್ದನ ಕೆರೆ, ಸಗರದ ಕೆರೆ, ಹಸನಾಪುರ, ರುಕ್ಕಾಪುರ, ವೆಂಕಟಾಪುರ, ಹೆಬ್ಬಾಳ, ಬಾಚಿಮಟ್ಟಿ, ವಜ್ಜಲ, ಸತ್ಯಂಪೇಟೆ, ಹೊಸಕೇರಿ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರಲ್ಲದೇ ಹೊಸಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸರು ಬೇಟೆಗೆಂದು ಬಂದಾಗ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಬೀಘೇದ ಕಟ್ಟಿಗಳು : ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಸಗರನಾಡಿನ ಪ್ರಮುಖ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಘೇದ ಕಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಬೀಘೇದ ಕಟ್ಟಿಗಳೆಂದರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತಹ ಮಾಪನದ ಸಾಧನಗಳು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕಲಹಗಳುಂಟಾದರೆ ಈ ಬೀಘೇದ ಕಟ್ಟಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಹಗ್ಗ ಹಿಡಿದು ಅದರಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳಿಯುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಈ ಬೀಘೇದ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿದ್ದ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ನ್ಯಾಯದ ಕಟ್ಟಿಗಳು: ಈ ನ್ಯಾಯದ ಕಟ್ಟಿಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಲಹಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದಂತಹವು. ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಜನರು ಇಂತಹ ಕಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಜನರು ಈ ಕಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಪೂಜ್ಯನೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನ ತಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಈ ಕಟ್ಟಿಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದವು.

ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ದಂಡಿನ ಸೈನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಕುದುರೆ ಪಾಣಿಗಳು: ದೇವಾಪುರ - 120, ಗೋಗಿ ತಾಣ - 100, ನಗನೂರು - 150, ವಡಗೇರಿ -100, ತಿಂಥಣಿ - 100, ಕಕ್ಕೇರಿ ರಾಯನ ಪಾಳ್ಯ - 150, ಕೋಳಿಹಾಳ - 150, ನರಬೊಳಿ - 50, ದೋರನ ಹಳ್ಳಿ - 50, ಆನೆಗಳು - 18, ಸವಾರಿ ತಡಿ - 8, ಪಾಯದ ಬ್ಯಾಡಕಿ - 12000, ದಖನೇರು - 300, ಕೋಟಗಾರರು - 1200, ಗಾರದಿ - 800, ರಾಮಬಾಣದವರ - 120, ಬೇಡರು - 1200, ಸುರಪುರ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಜೋರ ಅಗಸಿ - 250, ಸುರಪುರ ತಳವಾರರು - 54 ಈ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಸರಕಾರಿ ಸಂಬಳದಿಂದ ಇದ್ದರು.

ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆ : ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಇಂದು ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ನೆರವು ಪಡೆದು 600 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಭವ್ಯ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ ಅಂದು ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಯೋಜಿಸಿದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಅಂದು ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಗೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಡ್ಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಸುರಪುರ ಹಾಗೂ ವಾಗನಗೇರಿ ಕೋಟೆಗಳು ಹೊರಬದಿಯ ಕಂದಕಗಳಿವೆ. ನೀರನ್ನು ತರುವ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈ ನೀರಿನಿಂದ ಸುರಪುರದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ 105 ಗ್ರಾಮಗಳ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಆಗುವುದೆಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ 6 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ

ವೆಚ್ಚವಾಗಬಹುದೆಂದು ಏಣಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಹಣದ ಅಭಾವದಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯ ಅಂದು ನೇರವೇರಲಿಲ್ಲ ಇಂದು ಇದು ಬೃಹತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯಾಗಿ ನೇರವೇರುತ್ತಿರುವುದು, ಈ ನಾಡಿನ ಭಾಗ್ಯ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅಂದು ಯೋಜನೆಗೈದ ಮಂತ್ರಿ ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಗಳು - ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಅನೇಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೆಯಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಪ್ಪಸಿದ್ದ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಬಾನಯ್ಯ ಗರುಡಾದ್ರಿ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರು ಕವಿಗಳು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸುರಪುರದ ಆನಂದಾಸರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಗನಗೇರಿ ಹಾಗೂ ಸುರಪುರದ ಸುತ್ತಲೂ ಇವರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಭವ್ಯವಾದ ಕೋಟೆಗಳು ಈಗಲೂ ಇವೆ. ಪಟ್ಟಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಪಾಲ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಇವರು ಇಷ್ಟದೇವರಾದ ಮರಡಿ ಮಲಕಪ್ಪನ ದೇವಾಲಯದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಅಖಂಡವಾದ ಒಂದೇ ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಶೈಲದ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಂತಿದೆ. ಜೇವರ್ಗಿಯ ಶ್ರೀ ಷಣ್ಮುಖ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಯಾಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಳಸ ಜಾಗಟೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮಠದ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಮುಂದಿನ ಪರಸೆದಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ "ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು" ಎಂದು ಶಿಲಾಲೇಖ ಇದೆ. ಸುರಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಗೋನಾಳದಲ್ಲಿ 3 ಗುಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಿಂಥಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ದೇವಾಲಯ ಇಂದು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ರ ಭಾವ್ಯಕ್ಯತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಪ್ರಮುಖ ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

ಸುರಪುರವು ಸುತ್ತಲು ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆ. ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಸುರಪುರ ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತಲು 5 ಭವ್ಯವಾದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ತೋಪುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದನು.

ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಕೈಗೊಂಡ ಜನಸೇವೆ, ಪರೋಪಕಾರ, ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರದಂತಹ ಗುರುತರವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗತೊಡಗಿದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಕೆಲವು ದ್ರೋಹಿಗಳು ಅಸೂಯೆಪಟ್ಟು ವೀರಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿನ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಠಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ದಾಸೋಹ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇದರಿಂದ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರು ಪ್ರಬಲರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು 2ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕನಿಗೆ ಚಾಡಿ ಹೇಳಿದರು. ಮೊದಮೊದಲು 2ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕ ನಂಬಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ನಂತರ ಅನುಮಾನ ಶುರುವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ವಿರಸ ಉಂಟಾಗಿ 2ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನನ್ನು ಸೆರೆಯಿಡಲಾಯಿತು. ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಸಗರನಾಡಿನ ಜನ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆಯೆದ್ದರು. ನಂತರ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ 2ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಸೆರೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದನಲ್ಲದೇ ಪುನಃ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. 2ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ವೀರಪ್ಪನವರು ರಾಜಕಾರ್ಯ ತಮಗೆ ಸಾಕೆಂದು ಅವರು ಮುಂದೆ ಅರಮನೆಯತ್ತ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವದ ನಕಾಶೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನ ಜೊತೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಸಂಸ್ಥಾನದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡ ವೀರಪ್ಪನವರು ಗುರು-ಲಿಂಗ ಜಂಗಮರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಕ್ರಿಶ 1802ರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು. ಇದು ವೀರಪ್ಪನವರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರು ಸೇವಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು 2ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನಿಗೆ ತಲುಪದೇ ಒಬ್ಬ ದೇಶದ್ರೋಹಿಯ ವಶವಾದವು. ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದರು. ಸುರಪುರದ ಸುತ್ತಲೂ ಎತ್ತರವಾದ ಬೆಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಭದ್ರವಾದ ಕೋಟೆಗಳಿದ್ದರಿಂದ ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಶವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುರಪುರ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಭದ್ರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಸೇವಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದ ನಕ್ಷೆಯ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕೋಟೆ ಸುತ್ತಲೂ ಭದ್ರವಿದ್ದು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಭದ್ರವಿಲ್ಲ ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎತ್ತರವಾದ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ. ಅದರ ಮೇಲಿನಿಂದ ವೈರಿಗಳು ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ತೋಪು ಹಾರಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವೈರಿಗಳು ಒಳನುಗ್ಗದಂತೆ ಆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿರಿ ಎಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಬರೆದಿದರು. ದೇಶದ್ರೋಹಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಶವಾದವಲ್ಲದೇ ಅವರು ಗುಪ್ತ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದವರಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಯಿತು, ನಂತರ ನಿಷ್ಠಿ ವೀರಪ್ಪನವರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ವೀರಪ್ಪನವರ ವಂಶಜರಿಗೆ ಮುತ್ತಕೊಡ ಜಹಗೀರ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಅವರ ಮನೆತನದವರಿಗೆ ನಿಷ್ಠಿ ಜಹಗೀರದಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು.

ಸುಮಾರು 50 ವಷಗಳ ಕಾಲ ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಿ ಸಹೋದರರು ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆ, ಅಭೂತ ಪೂರ್ವವಾದುದು. ಅವರು ಸಗರನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಆಧರ್ಮದ

ಜಾಗೃತಿಗೂ ಊರಿಗೊಂದರಂತೆ ಮಠಗಳನ್ನು ಬಾವಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಅದರಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ಆತನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅಷ್ಟೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಿ ಸಹೋದರರು ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳಮೂಲಕ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಗಾಗಿ ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಹತ್ವರ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ನಿಷ್ಠಿ ಸಹೋದರರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಅವಲೋಕನ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಇವರು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನರ ನೆನಪಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಲು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಹೊಸಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಪುನರ್ ರಚಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ ಬಹು ಸತ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರುವ ಇಂದಿನ ಬದಲಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಈಶ್ವರಯ್ಯ ಮಠ “ವಚನವಾಹಿನಿ”, ತಾಲೂಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಸುರಪುರ, 2004.
 2. ಕಪಟರಾಳ ಕೃಷ್ಣರಾಯ “ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸ”, ಆರ್.ಸಿದ್ದಯ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1977.
 3. ಕೃಷ್ಣ. ಎ “ಸಗರನಾಡ ದರ್ಶನ”, ಮಹಾಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ವಾಚನ ಸಂಘ, ಸುರಪುರ, 1985.
 4. ಕೃಷ್ಣ. ಎ “ತವನಿಧಿ” ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ತಾಲೂಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, 1996.
 5. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ. ಬಿ “ಮರೆಯಲಾಗದ ಸುರಪುರ ರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆ”, ಶ್ರೀಮತಿ ರಂಜನಾ ಪ್ರಕಾಶಚಂದ ಜೈನ, ಸುರಪುರ, 2003.
 6. ಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ ಎಚ್.ಆರ್ & ಅಶ್ವತಥ ಕೆ.ಎನ್ “ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ಪರಿಚಯ” ಸಪ್ತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್”, ಬೆಂಗಳೂರು, 2001.
 7. ಕೃಷ್ಣರಾವ ಎಂ.ವಿ & ಕೇಶವಭಟ್ಟ, ಎಂ, “ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ದರ್ಶನ”, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಹಕಾರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1970.
 8. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ.ಎಂ, “ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ”, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, 2001.
 9. ನಾಗಪ್ಪ ತಿವೇದಿ, “ವಜ್ರದೀಪ್ತಿ” ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ವಜ್ರಮಹೋದಯ, ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿ, ರಂಗಂಪೇಟೆ.
 10. ಪಾಟೀಲ್ ಎಂ.ಎಸ್, “ಕಲ್ಲರಳಿ ಹೂವಾಗಿ”, ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ 6ನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿ, ಶಹಾಬಾದ, 2000.
 11. ಬಾ. ರಾ ಗೋಪಾಲ, “ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ” ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಚರಿತ್ರೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1986.
 12. ಭಾಸ್ಕರ ಟಿ. ಎಂ, “ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ದರ್ಶನ”, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, 2005.
 13. ಭಾಸ್ಕರರಾವ ಮೂಡಬೂಳ, “ಮರೆತು ಹೋದ ಸುರಪುರ ಇತಿಹಾಸ”, ಎಸ್. ಜಿ ಪ್ರೆಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2001.
 14. ರೇವಣಸಿದ್ದಯ್ಯ. ಆರ್, “ಶೋರಾಪುರ ತಾಲೂಕಾ ದರ್ಶನ”, ಸಿ.ಬಿ.ಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1986.
 15. ಶಾಂತಪ್ಪ ಬೂದಿಹಾಳ, “ಸುರಪುರ”.
 16. ಷೇಕಅಲಿ (ಪ್ರ.ಸಂ), “ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಪುಟ 6 & 7”, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, 1997.
 17. ಹನುಮಾಕ್ಷಿಗೋಗಿ, “ಸುರಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಶಾಸನಗಳು”, ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ, 1995.
 18. ಶಿವಕುಮಾರ ಅಮ್ಮಾಪುರ (ಸಂ), “ಸುರಗಿರಿ”, ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮೂರನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಸುರಪುರ, 2017.
1. Aruni S.K, “Surapura Samsthana” (Historical and Archaeological Study of Poligar State in South India), Bharatiya Kala Prakashan, Delhi, 2004.

ಅಪ್ಪಕಟಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು.

1. Kulkarni N.H, “British Relations with the Principality of Surpur”, Ph.d Thesis Gulbarga University, Gulbarga, 1972.